

PSP2015 kurs 9, Psykoterapi - metoder och tillämpning 18 högskolepoäng

Kurs 9 består av tre olika delkurser, 9:1 Psykologiskt behandlingsarbete utifrån psykodynamisk psykoterapeutisk inriktning, 9:2 Psykologiskt behandlingsarbete utifrån kognitiv beteendeterapeutisk inriktning och 9:3 Fallstudiemetodik inom psykoterapin. Den utvärderas i sin helhet på termin 10 vilket gör att en del undervisningsmoment ligger 3-4 terminer bakåt i tiden när skattningen genomförs. Detta kan påverka studenternas uppfattning av innehållet och värdering av momentet och också förklara varför en del frågor fått flera ”vet ej” svar. Utvärderingen av kurs 9 avser de som tog examen vt20. Deltagandet (10 studenter) var mycket lägre än tidigare terminer vilket med stor sannolikhet beror på rådande pandemi där vidtecknad inte har träffat studenterna vid utvärderingstillfället utan endast mailat en länk. Utöver denna utvärdering har studenterna på termin 7-10 fått besvara en enkät kring hur de uppfattar det handledda klientarbetet när det bedrivs digitalt. Nedan följer en sammanfattning av kursutvärderingen samt utvärderingen av digital undervisning. Värdena i parantes avser medelvärden eller %.

Sammanfattning av utvärderingen av kurs 9 vt20 (n=10)

Utvärderingarna av kursen i sin helhet var mycket positiva. På frågan om relevans för psykologyrket låg skattningarna mycket högt (5.0). Frågan om kursen hade tydliga mål skattades högt (4.3) likaså ansåg studenterna att kursen i stor grad hade en genomtänkt struktur (4.5). De ansåg att kursen i hög grad stimulerat till kunskapssökande (4.3) och uppmuntrat till självständigt tänkande (4.5). De upplevde i hög grad att kursen skapat förutsättningar att integrera kunskaper i ett större perspektiv (4.5) samt gett nya kunskaper, perspektiv och insikter (4.6). Positiva kommentarer var ”båda seminarierieterna var utmärkta” ”att återkommande få handledning har varit ovärderligt” ”att vi har fått fördjupa oss inom både KBT och PDT upplever jag som en av de mest värdefulla sakerna på programmet” ”bra att vi har fått sköta terapin så pass självständigt – det ger insikter för framtiden”. Det studenterna uppgav som behövde förändras eller vidareutvecklas var ”jag hade uppskattat fler teoretiska förankringar under terminerna utöver de initiala seminarierieterna” ”jag tycker att fallstudien hamnade lite i skymundan under termin 8”.

Seminarierieterna som löper längs med hela kursen, skattades med en spridning mellan 3.0 och 4.4 vilket är i linje med föregående kursgrupper. Lägst skattning fick föreläsning om ACT och högst skattning fick den inledande seminarierieterna i KBT.

Litteraturen skattades med en spridning mellan 2.3 och 4.4 där McLeods bok *Case Study Research in Counselling and Psychotherapy* fick lägst skattningar och Kennerlys bok *An introduction to Cognitive Behaviour Therapy skills and application* fick högst skattningar. Den relativt stora spridningen överensstämmer med föregående kursgrupp.

Vad gäller det handledda klientarbetet så låg skattningarna genomgående högt och studenterna tyckte att det handledda klientarbetet och handledningen hade stor betydelse för deras lärande (4.9). Positiv kommentar var ”Jag tyckte att PDT-handledningen var utmärkt! Handledningen har bidragit till att jag utvecklats när det gäller att bedriva psykodynamisk terapi men även att jag utvecklats i min terapeutroll” och negativ kommentar ”Det känns som att det delvis handlat mycket om tur när det gäller att få en bra, hjälpsam handledare, och att det är så stor variation är nog inte optimalt”.

Studenterna var mycket nöjda med att få tillämpa både KBT och PDT (4.7). Även utbildningsterapins betydelse för lärandet skattades högt (4.5). Samtliga av de som besvarade

enkäten hade gått egenterapi i PDT och vissa hade även gått i KBT (40 %) och gruppterapi (10 %).

Samtliga skattningar av i vilken utsträckning kursen gett förutsättningar att nå målen för kursen låg mellan 3.3 och 4.6 vilket ligger i nivå med tidigare kursgrupper. Det mål som gav lägst skattning var ”visa förmåga att självständigt formulera forskningsfrågor kring psykologiskt behandlingsarbete på basis av egna erfarenheter och forskningslitteratur, samt genomföra egna undersökningar och skriftligt rapportera och diskutera resultaten av dessa” och högst skattning fick ”visa förmåga att aktivt och kritiskt reflektera över sin egen roll i det terapeutiska arbetet och självständigt bedöma när avancerat psykologiskt behandlingsarbete kräver handledning samt tillgodogöra sig handledning på ett konstruktivt sätt” samt ”visa förmåga att aktivt skapa och vidmakthålla en god professionell terapeutisk relation i mötet med en klient i psykoterapi, samt kunna identifiera och självständigt hantera svårigheter som kan uppstå i det terapeutiska samspelet”.

Eget engagemang (4.8) och egen aktivitet (4.7) skattades högt. En student kommenterade ”mitt engagemang och min aktivitet har varit en av de högsta för mig på programmet”.

I vilken utsträckning genusaspekten har vävts in i olika moment varierade. Mellan 40 % och 90 % svarade ja på frågan ifall genusperspektiv har beaktats i tillräcklig omfattning, där handledningen fick flest ja svar vilket överensstämmer med tidigare kursgrupper. Genusfrågan har läroverket arbetat med under ett flera år på olika sätt med work-shops och diskussioner. Arbetet fortsätter med att på olika sätt integrera genusaspekter i undervisning och handledning och hösten 2021 är en heldags work-shop inplanerad med intersektionalitet och genus på agendan. Vi har även utsett en arbetsgrupp som har till uppgift att genomlysna vilka moment vi har och vad vi behöver utöka avseende intersektionalitet och psykoterapi på kurs 7 och 9.

Sammanfattning av utvärderingen av övergången till digitala undervisningsformer

Vårterminen 2020 besvarade 58 studenter och 20 handledare på hur de upplevde att övergången till digital undervisning på kurs 9 hade fungerat. Överlag tyckte de flesta att övergången hade fungerat bra (3.4). Några kommentarer var ”tycker det gick förhållandevis smidigt att skifta fr att ses IRL till Signal, både för mig & min klient. Kändes som att vi fick info snabbt om vad som gällde. Har också gått smidigt att få info kring att exempelvis byta klient under terminen, och skifta mellan att vara på mottagning och arbeta hemifrån. Sen saknar jag dock att kontinuerligt kunna ha samtal IRL, föredrar absolut det jfr med online” ”Övergången gick snabbt, vi fick ordentlig information om hur vi skulle göra och för mig fungerade appen Signal bra” ”att ha terapi digitalt har gått över förväntan och det underlättade mycket när vi fick börja använda Signal” ”tyckte det var bra att vi fick information snabbt och ofta när läget förändrades hela tiden. Tycker också det var bra att klienterna inte behövde betala för sessionerna, även om jag förstår att dessa haft vissa nackdelar” ”imponerad av mottagningen som helhet över att det gick så pass bra som det gjorde” ”något oplanerat, det var en ganska klumpig övergång men sen å andra sidan så är det omöjligt att förutsäga” ”jag tycker det var lite dålig timing och ganska snabbt” ”onödigt att vi övergick till distans. Hade varit bättre att införa rutiner i O-huset. Öppenmottagningar i regionen hålls öppna, så då borde vi också göra de” ”att vi behöver åka in till mottagningen i Lund för att journalföra. Det borde finnas en internetplattform för journalerna så att man kan journalföra närsomhelst och varsomhelst” ”Psykoterapi och handledning fungerar halvhjälpligt men patienter och

studenter får en sämre terapi och handledning digitalt än med fysiskt möte. Att inte kunna visa film är en stor förlust i inläring”

Handledningen via Zoom skattades relativt högt (3.6) vilket får anses bra då handledarna inte tidigare hade någon erfarenhet att handleda digitalt och övergången gick mycket snabbt. Flera skrev att det har fungerat smidigt och varig givande trots distans. Både studenter och handledare angav att de saknade möjligheten att titta på film av terapierna och att det var svårare att upprätthålla engagemanget och att det digitala formatet var tröttnande. Flera uppgav också frustration när tekniken strular. Vad gäller journalföringen så tyckte flera studenter att det var opraktiskt att behöva åka till Lund för att föra journal på mottagningen, de hade svårt att komma in i hus O och journalsystemet var långsamt.

Genomströmning

Höstterminen 2018 började 36 studenter kurs 9 på termin 7 och vårterminen 2020 examinerades 33 studenter. Detta utgör en genomströmning på 92 %, vilket är i nivå med föregående kursgrupper.

Kursens utformning

Kursen är utspridd över fyra terminer för att underlätta möjligheten att erbjuda studenter två terapiinriktningar. Hälften av studenterna börjar med delkurs 9:1 PDT inriktning och den andra hälften med 9:2 KBT inriktning. Parallelet löper kurs 9:3 som är en vetenskaplig kurs, vilken syftar till att ge studenterna kunskaper om psykoterapiforskning utifrån fallstudiemetodik. Kurs 9:3 innehåller ett antal föreläsningar på termin 7 och 8 samt examinerande seminarier på termin 9. Studenterna har svårt att avsätta tid till den kursen och tycker att den kläms in mellan andra kurser. Den är dock endast på 2 hp och ska inte ta alltför mycket tid i anspråk men studenterna vill göra ett noggrant arbete.

Handledning sker varje vecka och bedrivs i grupper om 3-4 studenter av en erfaren legitimerad psykoterapeut med särskild handledarutbildning. Handledningen ses som mycket värdefull och speciell av studenterna vilket gör att de ofta har höga förväntningar på vad handledningen ska ge och hur arbetet ska bedrivas i handledningen. Detta kan ibland försvåra arbetet för handledaren och ibland fungerar inte samarbetet.

Kursens utformning är anpassad till övriga kurser genom att handledning och klientarbete är förlagt på särskilda veckodagar för de olika kursgrupperna utifrån ett rullande schema. Dessa dagar är undervisningsfria för övriga kurser vilket följs utan större problem. När krock uppstår sker detta i dialog med kursansvarig.

Sedan höstterminen 2017 har studenter som går Kompletteringsutbildning läst kurs 9 tillsammans med studenter på Psykologprogrammet. Detta har medfört extra administrativt arbete med att få ihop fungerande handledningsgrupper. Det har också ställt särskilda krav på handledare vad gäller språkproblem och kulturskillnader och handledare anser att det tar extra tid i anspråk. Samtidigt har det varit berikande att ha komplettander i handledningsgruppen då de har bidragit med erfarenheter från att ha arbetat i sitt hemland.

Samordning och progression i relation till andra kurser

Kursen ges på avancerad nivå och ligger i slutet av programmet vilket ger god förberedelse inför psykologyrket och en möjlighet att förvärva teoretiska kunskaper före de tillämpade momenten. Tillämpningen av tidigare förvärvade kunskaper ges i två metodinriktningar vilket ger en bred kompetens i psykologiskt behandlingsarbete även om det blir på bekostnad av en högre grad av specialisering i en metod. Två tillämpade metodinriktningar speglar också innehållet i tidigare kurser och ger en möjlighet till progression. Samordning i förhållande till kurs 7 fungerar väl då lärarlaget diskuterar innehållet i både kurs 7 och 9. Det framkommer dock att studenterna har luckor i sina kunskaper när de börjar kurs 9 vilket kan försvåra det handledda klientarbetet och handledaren får i större utsträckning lära ut kunskaper som studenten förväntas ha sedan tidigare.

Examination

Handledarna arbetar olika vilket skapar viss frustration hos studenterna. Vissa kräver att studenten går till litteraturen och läser om en specifik modell anpassad till klientens problematik vilket ökar krav och tidsåtgång. Samtliga KBT handledare använder standardiserade utvärderingsinstrument för att bedöma om studenten lär sig de delar som ska ingå i kursen, PDT handledare bedömer färdigheter på ett mindre strukturerat sätt. Under pandemin har möjligheten att bedöma studenternas färdigheter varit begränsad då det under långa perioder inte funnits möjlighet att se på filmat material av terapierna.Handledning via Zoom har också gjort svårare att få grepp om klientens problematik och det har uppstått mer osäkerhet kring terapin.

Varje inriktning tillämpas under två terminer vilket ökar kraven på att studenterna ska uppvisa färdigheter i respektive inriktning på relativt kort tid. En del studenter har svårt att lära sig metoden tillräckligt för att nå alla kursmål, vilket kan leda till svårigheter att godkänna studenten. I de fall handledaren märker att studenten har svårigheter, kan studenten erbjudas extra individuell handledning/feedback och ibland en förlängning av kursen med ett antal veckor och handledningstillfällen för att nå kursmålen. Detta sker i dialog med kursansvarig och andra medbedömare som med hjälp av inspelat material gör bedömningar av studentens färdigheter och förmågor. Möjlighet att göra medbedömningar har också varit begränsad då det inte funnits filmat material att utgå ifrån och risken att studenter blir godkända utan att ha nått alla kursmål har ökat troligtvis under pandemin.

Utmaningar

Förutom svårigheter att examinera tillämpad kunskap och färdigheter digitalt är tillgången på handledare en av de största utmaningarna. Det är svårt att rekrytera handledare som vill ta uppdrag över tid på mottagningen. Arbetsmarknaden är god och IP kan inte ge konkurrenskraftiga löner. För att möta denna utmaning planeras en handledarutbildning att starta vt22 vilket lägger grund för rekryteringen av nya handledare. Utbildningen kommer att ges i både KBT, PDT och familj.

De flesta lärosätena har en psykoterapimottagning där kursen bedrivs. Fördelar med att ha en mottagning i egen regi är att du har mer kontroll över vilka klienter som studenterna får arbeta med och också större inblick i hur studenterna för journal och i hur handledarna arbetar. En annan fördel är att det finns en bra grund för att bedriva forskning. Mottagningen har fått medel från Crafoord att bygga upp en infrastruktur för att stimulera forskning på mottagningens klienter och studenter. Ett nytt digitalt system för att samla klientdata har köpts

in vilket ökar möjligheten att utvärdera terapierna. Vidare har en biträdande lektor och en doktorand anställts som ska bedriva forskning på mottagningen. Detta kommer också att medföra en ökad kvalitetssäkring vilket hoppas komma studenterna och kurs 9 till del. Det är en utmaning för verksamheten där utbildningskrav och patientsäkerhet ska stå i förhållande till forskning och utveckling.

Lund 210420

Catharina Strid
Kursansvarig och examinator Kurs 9
Verksamhetschef Psykoterapimottagningen